Bijlage B. Uitleg verschillen vanuit de Septembercirculaire 2025

1. Toelichting structurele effecten septembercirculaire 2025

	bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
	Meicirculaire 2025	65.071	66.580	66.687	65.460	66.342
	Septembercirculaire 2025	67.334	67.736	66.810	65.496	66.332
		2.263	1.156	123	36	-10
	Correctie incidentele baten AU	-154	-972	-40	-	-
	Structureel gevolg baten AU	2.109	184	83	36	-10
	Analyse structurele baten					
a	LPO en volume accres	-	-53	-145	-203	-259
b	BCF	638	-	-	-	-
c	Jeugd	1.161	-	-	-	-
d	Wet integrale suïcidepreventie	-	11	11	11	11
e	Toezicht gastouderopvang	-	2	3	3	3
f	Overheidsbrede Dienstverlening	-	22	22	22	22
g	Implementatie Participatiewet in balans	55	24	6	2	2
h	Overige en hoeveelheidsverschillen	255	178	186	201	211
		2.109	184	83	36	-10

De toelichting van de incidentele baten bij de septembercirculaire 2025 staan verderop (punt 2).

1a. Loon- en prijsontwikkeling (inclusief volume-accres)
Vanaf 2024 is het accres gekoppeld aan de bbp-normeringssystematiek. Uitgangspunt is dat de fondsen meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgen. De normering wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het LPO accres wordt gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product (pbbp). De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar. Voor de jaren 2026 en verder is de raming voor de prijs bbp omlaag bijgesteld. Ook is er een nieuwe raming voor het volume-accres 2026 en verder opgenomen. Deze raming is gebaseerd op de actuele raming van de ontwikkeling van het bbp door het Centraal Planbureau (CPB; MEV 2026). Het volume accres wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp.

De aanpassing van beide delen van het accres betekent een afname van € 78 miljoen in 2026 oplopend naar € 185 miljoen in 2029. Voor Ooststellingwerf betekent dit een nadeel van € 53.000 in 2026 oplopend naar € 259.000 in 2029.

1b. BTW compensatiefonds (BCF)
Gemeenten kunnen de btw die ze moeten betalen declareren bij het Rijk via het BTW compensatiefonds. Dit fonds kent een plafond. Declareren de gezamenlijke gemeenten méér dan er in het BTW compensatiefonds beschikbaar is, dan moet het gemeentefonds bijpassen. Blijft er geld over, dan vloeit dit terug naar het gemeentefonds. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire van het volgende jaar volgt dan de afrekening. In deze circulaire bedraagt het voorschot voor het jaar 2025 € 428 miljoen, voor Ooststellingwerf is dit dan € 638.000.

Bij de kaderbrief 2026-2029 is besloten om met ingang van 2026 de ruimte onder het plafond structureel te ramen. Dit betekent dat in de primitieve begroting 2026-2029 een bedrag van € 480.000 vanaf 2026 als bate is meegenomen. Volgend jaar, bij de meicirculaire 2026, volgt de afrekening van het voorschot over 2025. Dan wordt ook duidelijk wat de aanpassing van de extra bate is.

1c. Jeugd

Bij de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk zijn extra middelen ter compensatie voor het ravijnjaar en voor de jeugdhulplasten opgenomen. Dit is verwerkt in de meicirculaire 2025 en nu ook meegenomen in de cijfers van de begroting 2026-2029.

Wat nog miste is de compensatie van de tekorten op de jeugdzorg over de jaren 2023 en 2024. Nu heeft het demissionair kabinet ook daartoe besloten en dit is verwerkt in de septembercirculaire 2025. Voor Ooststellingwerf is dit € 1.161.000.

1d. Wet integrale suïcidepreventie

Op 1 januari 2026 treedt de Wet integrale suïcidespreventie in werking. Gemeenten worden op grond van deze wet geacht suïcidepreventie in hun gezondheidsbeleid op te nemen en uit te voeren. Hiertoe wordt vanaf 2026 jaarlijks € 10 miljoen beschikbaar gesteld. Voor Ooststellingwerf komt dat uit op € 11.000 structureel.

In samenwerking met de Friese gemeenten verkennen we hoe het suïcidepreventiebeleid kan worden vormgeven en hoe bijvoorbeeld de GGD hierin een rol kan spelen. We stellen voor om dit bedrag aan de lastenzijde van de begroting te verwerken, zie onderdeel 3 compensaties.

1e. Toezicht gastouderopvang

De Eerste Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel om de kwaliteit van gastouderopvang beter te waarborgen. De nieuwe kwaliteitseisen gaan gelden vanaf 1 juli 2026 (naast enkele kleinere wijzigingen die ingaan per 1 januari 2026). De wetswijziging leidt tot meerkosten voor toezicht en handhaving op de gastouderopvang. In de Voorjaarsnota 2024 zijn hiervoor financiële middelen gereserveerd. Deze middelen worden nu toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds en kunnen worden aangewend voor het aanpassen van het toezicht en handhaving in voorbereiding op de nieuwe kwaliteitseisen, bijvoorbeeld voor training/scholing van inspecteurs. Ook kunnen de middelen worden ingezet voor structurele uitbreiding van de duur van een inspectie bij een voorziening voor gastouderopvang en bij een gastouderbureau.

Het toezicht wordt voor ons uitgevoerd door de GGD. Hier zal dus een uitbreiding van taken gaan plaatsvinden. We stellen voor om de ontvangen middelen (€ 2.000 in 2026 en vanaf 2027 € 3.000) ook op te nemen aan de lastenzijde van de begroting. Zie ook onderdeel 3 compensaties.

1f. Overheidsbrede dienstverlening

De SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) wordt vanaf 2026 omgezet naar de decentralisatie -uitkering Overheidsbrede Dienstverlening. Via deze uitkering worden gemeenten gefaciliteerd om laagdrempelige en empathische ondersteuning te bieden bij regelzaken met de (digitale) overheid en om hun regierol in het lokale netwerk in te vullen. Hiervoor is vanaf 2026 een structurele bijdrage van € 15,4 miljoen beschikbaar. Dit is na de verwerking van de 10% korting van het Rijk.

De ontvangen SPUK 2025 en de daartoe behorende lasten zijn in 2025 gebruikt voor het inrichten van de digitale informatiepunten bij de openbare bibliotheek (zie ook najaarsrapportage 2025). Nu stellen wij dan ook voor de middelen (€ 22.000) mee te nemen in de begroting, zie onderdeel 3 Compensaties.

1g. Implementatie Participatiewet in balans

Het wetsvoorstel Participatiewet in Balans is een initiatief om de Participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. In totaal wordt er € 58,1 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. Er wordt € 55,5 miljoen beschikbaar gesteld in de periode 2025-2030 ten behoeve van de implementatie van deze wet. Deze € 55,5 miljoen is inclusief een bijdrage voor de regeling Verrekenen. De bijdrage voor de regeling Verrekenen start in 2026 met € 500.000. Vanaf 2027 gaat het om een structurele bijdrage van € 1 miljoen per jaar. Voor Ooststellingwerf komt dit uit op € 55.000 in 2025, € 24.000 in 2026, € 6.000 in 2027 en vanaf 2028 € 2.000. De uitvoering van de implementatie gebeurt binnen de reguliere beschikbare formatie en leidt dus niet tot een last.

1h. Overige- en hoeveelheidsverschillen

De maatstaven zijn geactualiseerd naar de laatst bekende gegevens. Dit leidt dan tot hoeveelheidsverschillen. En daarnaast zijn er kleine overige verschillen.

Het grootste verschil zit in de WOZ-waarden. De voorlopige belastingcapaciteit 2025 was bij het verwerken van de meicirculaire 2025 nog niet bekend. Nu heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) dit onlangs gepubliceerd en dit is nu verwerkt bij de septembercirculaire 2025. De voorlopige belastingcapaciteit 2025 is lager dan waar we bij de meicirculaire 2025 vanuit waren gegaan. Dit leidt tot een lagere korting op de algemene uitkering, voordeel van € 126.000.

2. Toelichting incidentele baten septembercirculaire 2025

	bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
	Incidentele baten					
a	Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen	85	-	-	-	-
b	Participatie (IU)	37	37	40	-	-
c	Spreidingswet	32	-	-	-	-
d	Capaciteit decentrale overheden klimaat-	-	935	-	-	-
		154	972	40	-	-

2a. Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen

Het kabinet stelt eenmalig € 60 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing op 29 oktober. Het kabinet heeft dit besloten na overleg met de VNG. Deze vergoeding is aanvullend op de vergoeding die gemeenten jaarlijks via het gemeentefonds krijgen voor de uitvoering van hun wettelijke taken bij het organiseren van verkiezingen.

In de gemeentelijke begroting is een structureel budget opgenomen voor de kosten van verkiezingen (we houden rekening met een verkiezing elk jaar). En dit budget is voldoende om de Tweede Kamerverkiezingen te organiseren. Het is dus niet nodig om de ontvangen middelen ad € 85.000 ook aan de lastenzijde van de begroting op te nemen.

2b. Participatie

In de periode 2025-2027 wordt in totaal ruim € 110 miljoen beschikbaar gesteld om de werking van loonkostensubsidie (LKS) bij het beschut werk te verbeteren. Voor werknemers met een indicatie beschut werk zal een forfaitaire LKS (vaste vergoeding voor gemiste loonkosten) worden ingevoerd. Deze maatregel vergt een wetswijziging die naar verwachting in 2028 in werking zal treden. Tot het moment dat de wetswijziging is gerealiseerd worden de extra middelen toegevoegd aan de Rijksbijdrage Beschut Werk (IU Participatie). Ooststellingwerf ontvangt € 37.000 in 2025 en 2026 en in 2027 € 40.000.

We stellen u voor om dit mee te nemen in de begroting, zie onderdeel 3 Compensaties.

2c. Spreidingswet
Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken. Wij ontvangen hiervoor middelen vanuit het gemeentefonds. Voor gemeenten is er een bijdrage van in totaal € 15,3 miljoen beschikbaar. Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente.

We stellen u voor om de € 32.000 mee te nemen in de begroting, zie onderdeel 3 Compensaties.

2d. Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
De afgelopen jaren ontvingen wij via een specifieke uitkering CDOKE middelen. In 2026 krijgen we dit in de vorm van een decentralisatie uitkering (onderdeel van de algemene uitkering). Het geld is, net als toen het nog een specifieke uitkering was, bedoeld voor het vergroten van capaciteit (bemensing) voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Een groot deel van onze huidige personele inzet voor het programma Duurzaamheid wordt bekostigd uit deze middelen. Voor 2026 is € 666 miljoen beschikbaar. Voor onze gemeente is dit € 935.000. Het bedrag is vergelijkbaar met de bedragen die we anders via de specifieke uitkering hadden gekregen. We stellen u voor om dit ook aan de lastenkant van de begroting te verwerken, zie onderdeel 3 compensaties. In de begroting 2026 is al een voorschot op de middelen opgenomen.

De middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027 t/m 2030, maar de uitkeringsvorm na 2026 is nog niet bepaald.

3. Voorgestelde compensatie septembercirculaire 2025

	bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
	Compensaties					
a	Wet integrale suïcidepreventie	-	-11	-11	-11	-11
b	Toezicht gastouderopvang	-	-2	-3	-3	-3
c	Overheidsbrede Dienstverlening	-	-22	-22	-22	-22
d	Participatie (IU)	-37	-37	-40	-	-
e	Spreidingswet	-32	-	-	-	-
f	Capaciteit decentrale overheden klimaat-	-	-935	-	-	-
		-69	-1.007	-76	-36	-36
	Uitgesplitst naar structureel en incidenteel					
	Compensatie structureel	0	-35	-36	-36	-36
	Compensatie incidenteel	-69	-972	-40	-	-
		-69	-1.007	-76	-36	-36

3a. Wet integrale suïcidepreventie
Zie het gestelde onder 1d.

3b. Toezicht gastouderopvang
Zie het gestelde onder 1e.

3c. Overheidsbrede Dienstverlening
Zie het gestelde onder 1f.

3d. Participatie (IU)
Zie het gestelde onder 2b.

3e. Spreidingswet
Zie het gestelde onder 2c.

3f. Capaciteit decentrale overheden klimaat-en energiebeleid (CDOKE)
Zie het gestelde onder 2d.